

Wojciech Chudziak

Kałdus, st. 3, gm. Chełmno, woj.
toruńskie, AZP 33-41/3

Informator Archeologiczny : badania 30, 214-215

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

piasek wydmy barwy jasnożółtej. Odkryto 6 obiektów o charakterze osadniczym. Ich wyraźna koncentracja wystąpiła w północnej, przykrawędnej części stanowiska. Wykopy I i II założono w celu zadokumentowania i wyeksplorowania widocznych i częściowo zniszczonych obiektów nr 1, 2, 3. Wykop III założono w centralnej części zwirowni. Celem podstawowym było stwierdzenie, czy ta część stanowiska pozostała nienaruszona w okresie funkcjonowania piaszku. Poczynione obserwacje wyraźnie wskazywały na wtórny charakter odsłoniętych nawarstwień. Wykop IV wysunięty był najbardziej na wschód stanowiska. Założeniem było określenie charakteru i miąższości warstwy kulturowej w tym rejonie. W obrębie wykopu odkryto obiekt nr 6 z bogatym materiałem ceramicznym. Wykop V to niewielki sondaż usytuowany dalej na południe, u podstawy wzniesienia stanowiącego trzon właściwej piaszki. Celem było określenie zasięgu stanowiska i charakteru warstwy kulturowej.

Zdecydowanie najliczniejszą grupę zabytków stanowią fragmenty ceramiki – ogółem znaleziono 626 fragmentów, które na podstawie obserwacji cech formalno-typologicznych zaliczyć należy do V GT. Na uwagę zasługuje odkrycie fragmentu żelaznego noża w obiekcie nr 3. Osobną kategorię zabytków stanowią przedmioty krzemienne (9 egzemplarzy).

JARANTOWICE, st. 7,
gm. Wąbrzeźno,
woj. toruńskie,
AZP 33-46/7

- osada kultury późnej ceramiki wstęgowej (neolit)
- osada z okresu halszackiego i okresu lateńskiego
- osada wczesnośredniowieczna (2 połowa X–połowa XI w.)

Badania weryfikacyjno-sondazowe, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Pawła Gurtowskiego (PSOZ Toruń). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 4,5 m².

Prace miały na celu uściślenie danych na temat istniejących zagrożeń (głęboka orka) i stanu zachowania nawarstwień kulturowych oraz pozyskanie materiałów pozwalających na dokładniejsze datowanie nawarstwień. Wyeksplorowano 2 niewielkich rozmiarów obiekty osadnicze, których lokalizacja na stanowisku była czytelna z powodu naruszenia ich głęboką orką. Były to jamy o średnicy około 1 m i miąższości dochodzącej do 40 cm. Z ich wypełnisk pozyskano łącznie 100 fragmentów ceramiki i przęślik gliniany. Materiały te wydatowano na okres od 2 połowy X do połowy XI w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Toruniu. Badania zakończono.

JURÓW, st. 1,
gm. Jarczów,
woj. zamojskie,
AZP 95-92/1

- grodzisko wczesnośredniowieczne (X(?)–XIII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Ewę Banasiewicz i dr. hab. Irenę Kutyłowską (Katedra Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. W południowej partii grodziska założono rów sondazowy szerokości 1,5 m, podzielony na 3 wykopy badawcze o łącznej długości 25 m. Ponadto wykonano 39 odwiertów, w tym 15 w południowej partii grodziska i 24 wzdłuż osi wschód–zachód w partii północnej.

W wykopach uchwycono przebieg wału oraz rozpoznano nikielne ślady warstwy kulturowej na majdanie. Wał na południowym odcinku był zbudowany z pojedynczej konstrukcji skrzyniowej, z przylegającym od wewnątrz budynkiem mieszkalnym, datowanym licznymi zabytkami ruchomymi na XII–połowę XIII w. Z nawarstwień w odwiertach wynika, że wał nie był na całym obwodzie jednolity – najszerszy był od strony wysoczyzny, tj. od południowego zachodu, natomiast węższy po stronie południowej i wschodniej, gdzie z jego konstrukcjami przewiązana była zabudowa przywałowa. Grodzisko jest mocno zniszczone stałą orką, tak że z nasypów wałów i z relikwów zabudowy przywałowej zachowała się najczęściej warstwa miąższości 20–40 cm.

Materiały przechowywane są w Muzeum Regionalnym w Tomaszowie, dokumentacja w PSOZ w Zamościu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowo-wschodniej”, t. II, 1997. Badania powinny być kontynuowane.

KALDUS, st. 3,
gm. Chełmno,
woj. toruńskie,
AZP 33-41/3

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe przeprowadzone w lipcu i sierpniu przez dr. Wojciecha Chudziaka (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez Ministerstwo Kultury i Sztuki (Program „1000-lecie Zjazdu Gnieźnieńskiego”). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Badania miały na celu zweryfikowanie hipotezy o istnieniu na stanowisku pozostałości romańskiej architektury murowanej. Odsłonięto skomplikowany układ stratygraficzny o miąższości dochodzącej do 280 cm, który chronologicznie zawierał się pomiędzy neolitem (kultura pucharów lejkowatych), kulturą łużycką i wczesnym średniowieczem. W części wyeksplorowanych wykopów potwierdzono występowanie pozostałości romańskiej architektury murowanej. Inwentarz ruchomy to przede wszystkim ceramika, a także niewielka ilość zabytków wydzielonych, wykonanych z metalu, kości i poroża.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Badania będą kontynuowane.

Kanie,
gm. Brwinów, woj. warszawskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Karczyn, st. 32,
gm. Kruszwica, woj. bydgoskie

patrz: neolit

Karczyn, st. 40,
gm. Kruszwica, woj. bydgoskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

KĘDZIERZYN, st. 1a,
gm. Bielsk,
woj. płockie,
AZP 47-54/60

• osada wczesnośredniowieczna (IX-XII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w maju przez mgr. Andrzeja Tucholskiego (PSOZ Płock). Finansowane przez Mazowiecki Okręgowy Zakład Gazownictwa w Warszawie. Pierwszy sezon badań. Stanowisko zostało odkryte w trakcie przedinwestycyjnych badań powierzchniowych (budowa gazociągu Bronowo-Zalesie – Sierpc). W sezonie 1996 przebadano powierzchnię 350 m².

Odkryto 5 obiektów pozbawionych kontekstu stratygraficznego. Obecny strop wypełniona przykrywała przemieszana orką pierwotna warstwa kulturowa. W niektórych partiach wykopu istniała możliwość wydzielenia dwóch warstw, niemniej obie one nosiły znamiona warstw przemieszanych – przyjęc zatem należy, że stanowisko uległo daleko idącemu zniszczeniu. W wykopie nr 1 wystąpiły liczne fragmenty ceramiki ręcznie lepionej, datowane na przełom VIII i IX wieku. Obiekt nr 2 (ziemianka lub półziemianka), z paleniskiem w północno-zachodnim narożniku, datowany jest na przełom X i XI wieku. Pozostałe obiekty to: obiekt nr 3 – jama śmietniskowa, obiekt nr 4 – jama typu produkcyjnego, obiekt nr 5 – ziemianka (?) lub piwnica (?). Z eksploracji całości warstwy kulturowej w obrębie wykopu pozyskano dużą ilość ceramiki, w tym kilka naczyń zachowanych w całości, co umożliwiło dokładne datowanie osady i wyodrębnienie faz jej użytkowania. Ponadto w obiektach odkryto dużą ilość materiału organicznego, w tym: kościane szydło, kościaną szpilę z otworem w główce, kościany przekuwacz i rylec oraz przęślik gliniany i żelazny nożyk.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Płocku. Badania zakończono.

KLEJNOWO, st. 2,
gm. Braniewo,
woj. elbląskie,
AZP 11-54/16

• osada wczesnośredniowieczna (XI-XII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 19 sierpnia do 15 września przez mgr. Zbigniewa Sawickiego (Muzeum Zamkowe w Malborku). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Stanowisko leży w odległości około 50 m na południowy zachód od zabudowań wsi Klejnowo, na piaszczystym wyniesieniu, w odległości około 1,8 km od brzegu Zalewu Wiślanego. Położenie topograficzne to krawędź piaszczystej wydmy, powstałej w czasach kształtowania się linii brzegowej zalewu. W części północnej zwirowni, przy krawędzi obrywu piasznic, założono 2 niewielkie wykopy. Przebadano powierzchnię 19 m².

Układ warstw w przebadanej części przedstawiał się następująco: 1) humus – jednolity, zbity, ciemnoszary; 2) warstwa kulturowa – szara, jasnoszara, silnie spiaszczona, z bogatą zawartością pochodzenia antropogenicznego; 3) – piasek lub żwirki barwy żółtej. Mimo szczupłych rozmiarów wykopów odkryto 5 obiektów o charakterze osadniczym, z bogatym materiałem zabytkowym. Ogółem pozyskano 1475 fragmentów ceramiki naczyniowej wykonanej na kole GT III, IV, V, z czego 794 ułamki znaleziono w obiektach, a 681 w warstwie kulturowej. Z zabytków wydzielonych na uwagę zasługują: fragment brązowej sprzączki do pasa, żelazny grociek z tulejką, sztabka żelazna, niewielkie amorficzne ułamki bursztynu, frag-